האיש מקדש פרק שני קידושין מד.

קטנה. שהיא שומרת יבם מן האירוסין דעדיין רשות אביה עליה כל זמן שלא השיאה: **והנערה בין מדעת אביה וכו'.** אלמא היכא דמפקעת עצמה מרשות אב קיימי נמי רבנן במילתייהו: **קידושין דמדעתה.** דבעינן דעת [1]המקנה[2]: **אביה ולא היא.** שהתורה זיכתה לו אבל גירושין שינה בעל כרחה בין היא בין אביה דמה לנו לדעתו כי מקבל ליה מיהו נמי על כרחיה הוא: **ורבי היא.** דאמר מאמר תופס ביבמה בעל כרחה אם זרק לה כסף ואמר לה הרי את מקודשת לי: **רבי אמר קנה.** כשאר מאמר להיות לריכה גט למאמר זה אם בא לאוקמי לה[3]: ביאה דיבמה. קניא לה בעל כרחה דנפקא לן מיבמה[4] בפ"ק דיבמות (דף ח:): **וה"נ מסתברא.** דהא דקתני גבי מאמר בין היא בין אביה במאמר על כרחה קאי אבל אשאר קידושין אביה ולא היא כר' יוחנן: **מדקאמר סיפא.** בהיא והנערה בין מדעת אביה בין מדעת עצמה מה שאין כן בקידושין: **הא ר' יהודה היא.** ולא"ת במאמר מ"ט מודה ומ"ש מאמר מגירושין הרי שניהם על כרחה לקמיה פריך לה ומשני שכן זקוקה ועומדת: **מה שאין כן בגירושין מיבעי ליה.** [5]ואפילו בגירושין לאיתנהו בעל כרחה פליג ר' יהודה נמי ואמר אין שתי ידיס זוכות כאחת: **מ"ש מאמר.** ליין דבגירושין פליג לאיתנייהו בעל כרחה ומ"ש מאמר דמודה בה: **הואיל וזקוקה ועומדת.** לפיכך תופס בה בכל דהו: **דשמא דאתיא לכבי.** דתליא טעמא משום דזקוקה ועומדת לרבי יוחנן נמי לטעמיה קמא דיהיב רבי [6]יוחנן למלתייהו דרבנן דגירושין מכנסת עצמה לרשות אביה וקידושין מפקעת עצמה ואומינא ממאמר דמפקעת עצמה לא מיקמי לאיכא לשנויי נמי שאני מאמר הואיל וזקוקה ועומדת: **כה וכשלוחה לא.** אלמא נערה שיש לה אב לא מקדשה עצמה וקס"ד דברי הכל היא: **המקדשי לי בו'.** אם יש באמת מהן שזה פרוטה מקודשת ואם לאו אין מצטרפין לס"פ דכיון דאמר בכל חדא המקדשי כל חדא הוי קידושין באפי נפשייהו: **מאן תנא.** דבעינן המקדשי המקדשי ואי לא אמר המקדשי לכל חדא אלא המקדשי לי בזו ובזו הוי מצטרפי לפרוטה: **ר"ש היא דאמר.** גבי חמשה מוכעין אומה מן לנו פקדון שיש בידך ואמר שבועה שאין לך בידי לא לך [7]ולא לך אינו חייב אלא אחת עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: **ובפרטי סבר לה כר"ש.** דלא חייב פרטא עד שיאמר לכל אחד ואחד שבועה: **כלל אינו חייב אלא אחת.**

[8]קטנה מן האירוסין אין עושים בה מאמר אלא מדעת אביה והנערה בין מדעת עצמה בין מדעת אביה [9](מה שאין כן בקידושין) אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רבי יוסי בר' חנינא מאי טעמיה דר' יוחנן אליבא דרבנן קידושין דמדעתה אביה ולא היא גירושין דבעל כרחה בין היא בין אביה [10]הרי מאמר דמדעתה וקתני בין היא ובין אביה התם במאמר דבעל כרחה ורבי היא דתניא [11]העושה מאמר ביבמתו שלא מדעתה רבי אומר קנה וחכ"א [12]לא קנה מאי טעמיה דרבי גמר מביאה דיבמה מה ביאה דיבמה בעל כרחה אף הכא נמי בע"כ ורבנן סברי ילפינן מקידושין מה קידושין דמדעתה אף ה"נ דמדעתה במאי קמיפלגי רבי סבר מילי דיבמה מיבמה הוה ליה למילף ורבנן סברי קידושין מקידושין הוה ליה למילף ה"נ מסתברא כדקא מתרץ רבי יוחנן מדקתני סיפא מה שאין כן בקידושין אלא נימא תיהוי תיובתא דר"ל אמר לך ר"ל הא מני רבי יהודה היא דאמר אין שתי ידים זוכות כאחת אי רבי יהודה מה שאין כן בקידושין מה שאין כן בגירושין מיבעי ליה אין ה"נ איידי דתנא מאמר דדמי לקידושין תנא נמי מה שאין כן בקידושין ורבי יהודה מאי שנא מאמר הואיל וזקוקה ועומדת השתא דאתית להכי ר' יוחנן נמי לא תיקשי לך מעיקרא שאני מאמר הואיל וזקוקה ועומדת תנן [13]האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו בו ובשלוחו אין בה ובשלוחה לא תיובתא דר"ל אמר לך ר"ל הא נמי רבי יהודה היא ומי מצית מוקמת לה כרבי יהודה והקתני סיפא [14]האומר לאשה התקדשי לי בתמורה זו התקדשי לי בזו ואמרינן מאן תנא התקדשי התקדשי ואמר רבה ר"ש היא [15]דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד וכי תימא כולה ר' יהודה ובפרטי סבר לה כר"ש ומי סבר לה והתניא [16]זה הכלל כלל אינו חייב אלא אחת פרט חייב על כל אחת ואחת דברי ר"מ רבי יהודה אומר [17]שבועה לא לך לא לך לא לך חייב על כל אחת ואחת [18]רא"א לא לך לא לך לא לך ולא לך שבועה חייב על כל אחת ואחת ר' שמעון אומר לעולם אינו חייב עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד אלא כולה ר' שמעון היא ובשליחות סבר לה כרבי יהודה ר' אסי לא על לבי מדרשא אשכחיה לרבי זירא אמר ליה מאי אמור האידנא בי מדרשא אמר ליה אף אנא לא עייל ר' אבין הוא דעייל ואמר [19]חברותא כולה כר' יוחנן וצווח ריש לקיש כי כרוכיא [20]ויצאה והיתה[21] וליכא דאשגח ביה אמר ליה רבי אבין בר סמכא הוא אמר ליה אין כמין ימא לטגני [22]הוא אמר רב נחמן בר יצחק אנא לא רבי אבין ברבי חייא ולא רבי אבין בר כהנא אלא רבי אבין סתם למאי נפקא מינה למירמא דידיה אדידיה: בעא מיניה רבא מרב נחמן

במאמר דבע"כ ורבי היא. ולא"ת מ"ש מאי קאמר קטנה אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה והנערה מדעתה ומדעת אביה ומי כרבי הא לא בעינן לא דעתה ולא דעת אביה וי"ל דהכי קאמר צריך להודיע לה אז לאביה ואח"כ יקדשנה בעל כרחה[1]: **מאי שנא מאמר.** פירוי אמאי ממלך מאמר מגירושין אי משום דמאמר בע"כ גירושין נמי בע"כ מינהו: **רבי** יהודה אומר שבועה לא לך לא לך חייב על כל אחת. כך גירסת הקונט' ופי' דבעינן זה הוי פרטא[2] אבל אמר שבועה לא לך ולא לך כללא הוי ואינו חייב אלא אחת דוי"ו מוסיף על ענין ראשון[3] ור"ת גורס איפכא דאדרבה כשאומר ולא לך ולא לך משמע שהוא נשבע לכל אחד אבל כשאומר לא לך לא לך לך אינו חייב אלא אחת:

צווח ר"ל ויצאה והיתה. ואע"ג דאפילו ר"ל לא מקיים הוה ליליאה שהרי בקטנה היא מתגרשת אף ע"י עצמה לרבנן אם יש לה דעת לשמור גיטה ואינה מתקדשת על ידי עצמה[4] מ"מ יש לנו להשוותם בכל מה שנוכל מלשון וילאה והיתה מ"כ אין לנו לחלק בין קידושין לגירושין בנערה דהכי נמי דמחלקין בין קטנה היינו משום שאין לה יד לקבל קידושין אבל לקבל גיטה יש לה יד כיון שנשאת:

כמין ימא לטינני. פי' בקונטרס לא היתה שהות שכתה בנתיס כמו שולה דגים מן היס והמתכת נתונה על האור לתתן בתוכה בשמן לטגנן ור"ת פירש דשני מקומות הס וקרויים זה לזה כלומר אין אדם משקר כה"ג דכיון דמקום קרוב הוא סבר אי משקרנא אתי אינש אתרינא ומכחישני הילכך לא משקר:

קטנה

נערה

עין משפט נר מצוה

מח א ב מיי' פ"ג מהל' יבום הל"ח סמג עשין לא טוש"ע אה"ע סי' קסו סעיף ג:

מט ג מיי' פ"ז מהל' שבועות הל"י סמג לאוין רמח:

מסורת הש"ס

א) רש"ל מ"ג, ב) [כנס"י: והרי], ג) יבמות יט:, ד) [לעיל מא., ה) לקמן מו., ו) [לקמן מו. שבועות לו: נדרים סו. מז:], ז) שבועות לח. ע"ש, ח) [כנס"י: רבי אליעזר אומר. וכ"ה לפניו בשבועות. אולם בדפו"ר ודפו"ר: ר' אלעזר אומר], ט) [כנס"י: תנור מבוצתא. וכ"ה בהלשונים, וכפו"ר בדפו"ר], י) [לעיל ה ע"ב], יא) [כנס"י: הוה], יב) [לעיל ט ע"ב, ע"ש], יג) [וע"ש היטב רש"י יבמות יט: ד"ה קידושין], יד) [יבמות נ ע"ב], טו) [לעיל ה ע"ב], טז) [בדפו"ר כה. ה. וע"ש לעיל יד ע"ב], יז) [נדל"ל: לאפילו], יח) [ריין רש"ש], יט) [נ"ל לא. (רש"ל)], כ) [ר"ופרטו" ליתא בדפו"ר והסי"ד. ומתה"ל פרט שנושה שלון וכו'. ועיין רש"ל ומהרש"ל], כא) [ירמיה ח:], כב) [יבמות ט ע"ב].

תורה אור השלם

ו. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר:
דברים כד ב

לעזי רש"י

גרוא"ה. עגור.
פריזו"א (פרי"ט). מטונן.

מוסף רש"י

מה ביאה דיבמה בעל כרחה. למרינן (יבמות ח:). ריבמה בעל כרחה, לאם בא עליה באונס אפילו בעל קנאה (שם יח:). מה קידושין דמדעתה. והלכה וחיתה לאיש אחר מדעתה משמע (שם). בשהיא נערה. וכ"ש כשהיא קטנה אם קבל קידושין מקודשת (לעיל מא.). מאן תנא התקדשי התקדשי. הוא דהוי פרטא אבל כזו וכזו לאו פרטא היא (לקמן מז.). עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. עד שיאמר לכל אחד ואחד שבועה לא לך ומתא כטלן לשקר, אבל אמר שבועה לא לך ולא לך אינו חייב אלא אחת (נדרים סז. וכעי"ז שם 19:).

מוסף תוספות

א. וכעין זה בפ"ק (יט.) אין יעוד אלא מדעת דמפרש שצריך להודיעה. תוס' טוך. [ע"ר לעיל דף ה. תוס' ד"ה שכן] ב. שאע"פ שלא הזכיר אלא שבועה אחת כיון דאמר לא לך לא לך שבועות חלוקות הן דשבועה דאמר מעיקרא קיימא אכל חד מינייהו כאילו פירש. ריטב"א. ג. דלא עדיפא משאין לה אב דלאו בת קדושין היא אלא מדרבנן. תוס' טוך לעיל מג:.

תוס' ר"י הזקן

מאי טעמא דר' יוחנן. דמשוי חלוק לרבנן בין קדושין לגיטין. דמדעתה. דדעת האשה בעינן. אביה ולא היא. שנערה שיש לה אב תלויה מכל וכל בדעת אביה. בעל כרחה. בעל מגרשה מה צורך לדעת האב אע"פ שיש לה אב. מאמר. חכמים תקנו שיקדש אדם יבמתו בכסף ואותן קדושין נקראין מאמר. וקס"ד דרבנן דרבי תנו לה דבעו מדעתה. דשאני דרבי היא דאמר בעל כרחה מצי למעבד מאמר. בדקא מהדרן ר' יוחנן. דרבנן מודו בקדושין אביה ולא היא. מאי שנא מאמר. כין היא בין אביה מקודשין דעלמא. זקוקה. מחמת קדושי אחיו. לרי יוחנן. לעיל לא תקשי והרי מאמר דמדעתה. דאה"נ דרבנן תנו לה ואמרי דמאמר ליתיה בעל כרחה ואפילו הכי אמרי בין היא בין אביה. דשאני מאמר משאר קדושין הואיל וזקוקה ועומדת. חבורתא. נאספו כל בני הישיבה ואמרו כר' יוחנן דאמר דלרבנן מודו דקדושין אביה ולא היא. כרוכיא. גרוא"ה בלע"ז. ויצאה והיתה. הדינס שוה ולא השניתו בדברי. דעל כרחיך לא (השניתו) איתקוש לגבי האי מילתא דהא גרושיה בעל כרחה, ומשום הכי אמור רבנן בין היא בין אביה דמה לנו בזה לדעת האב הרי בעל כרחו מגרשה, אבל קדושיה אינם אלא מדעתה הילכך אביה ולא היא, שהרי מה שצריך דעתה כל זמן שהיא נערה הכל תלוי בדעת האב ודעתה אינו כלום. אי נמי לא ס"ל שיהא כלל בכל מקום דאיתקש יציאה להוייה אלא היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com